

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT—JAARGANG 44 / 2 NOVEMBER 2023

Nr8

Arts-assistenten zijn chronisch ontevreden

Dat zegt scheidend hoogleraar en opleider Koopmans. Ze klagen over slechte begeleiding, overuren en hoge werkdruk. Er zijn oplossingen, maar het is maar de vraag of de medische wereld daarmee aan de slag wil.

P. 7

“In mijn zeven jaar als UM-bestuurder heb ik nog nooit de pers geïntimideerd, ook nu niet”

Collegevoorzitter Letschert wil in gesprek met ScienceGuide, het nieuwsmedium waar de universiteit een geschil mee heeft.

P. 5

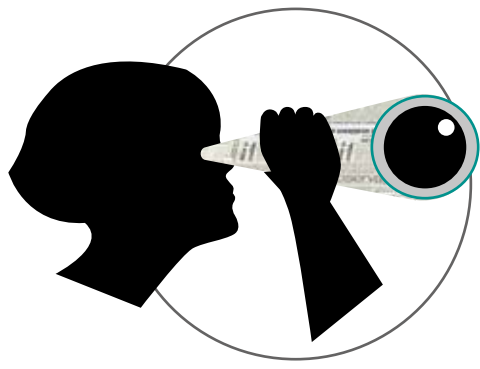
Lesgeven aan de universiteit van Kyiv

“Toen mijn medepassagier zei dat ze me moedig vond omdat ik naar Kyiv afreisde, dacht ik wel even: O, mijn god.”

P. 6

Illustratie: Simone Golob

Riki Janssen

Er zijn van die dagen dat je voor je gevoel niet aan werken - in ons geval artikelen schrijven - toekomt. Afgelopen maandag was zo'n dag, de ene vergadering volgde de andere op, er waren kleine overlegjes en toen het opeens 17.30 uur was, haastten we ons naar het jaarlijkse *Observant*-etentje. Daar schoven zo'n dertig mensen aan die op verschillende wijze een bijdrage leveren aan ons blad: van fotograaf, vertaler, redactieraadslid, redacteur tot illustrator. We namen officieel afscheid van Teun Dekker als bestuurslid van Stichting Observant; die beheert onze financiën en waakt over het personeel. Hij vertrok voor de zomer toen hij voorzitter werd van de universiteitsraad. Wij hadden hem graag nog even gehouden als bestuurslid, maar die twee functies gaan niet samen. Ons redactiestatuut is daar ook heel duidelijk over: het bestuurslidmaatschap eindigt als iemand deel gaat uitma-

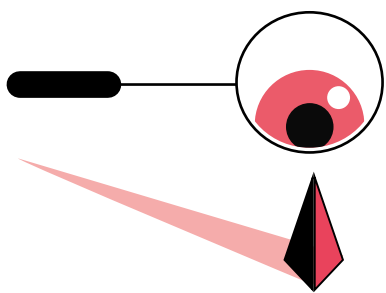
redactioneel

Geen dubbele petten

ken van de universiteitsraad, maar bijvoorbeeld ook van het college van bestuur. In de praktijk geldt dit ook voor decanen en andere faculteitsbestuurders. Zij zitten in het centrum van de macht en zullen meer dan eens onderwerp zijn in onze berichtgeving - positief of negatief. Nog los daarvan, en belangrijker: een bestuurslid van onze stichting moet de handen vrij hebben, niet twee petten dragen die met elkaar in conflict kunnen komen. Alleen al het feit dat het college van bestuur, na instemming van de universiteitsraad, de bestuursleden benoemd, zegt al genoeg over mogelijke belangenverstrengeling. Maar goed, dat was maandag. De agenda voor de dinsdag bevatte ook weer tal van overleggen en er moesten ook nog stukken geschreven worden. Daarom staken collega WD en ik voor 9.00 uur de koppen bij elkaar voor een korte update over een artikel dat we samen schrijven in aanloop naar de verkiezingen van 22 november. Thema:

maken Maastrichtse medewerkers en studenten zich zorgen over de discussies in Den Haag over verengelsing en internationalisering aan universiteiten? Wat als de partij van Pieter Omtzigt, die niet bepaald een fan is van Engelstalig onderwijs, aan de macht komt? We hebben zo'n tien mensen (stafleden en studenten) geïnterviewd, veel meer zullen het er niet worden gezien de tijd. Opvallend is dat lang niet iedereen die we mailen hierover wil praten. Met name buitenlandse staf en studenten zijn terughoudend. Waarom? We kunnen de vinger niet op de zere plek leggen. Daarom denken we nu - naast de interviews - aan een kleine steekproef. Dus wie weet, misschien klopt volgende week iemand van ons bij u aan. Doe dan mee. Het kost maar een minuut van uw tijd.

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van Observant over de belevenissen op de redactie

splinters

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek. Met bijdragen van: HOP, Lotte van de Loo, Simon Wirtz

Gedoe rondom Splinter

Scrummasters, product owners, agile coaches en iedereen die zich bezighoudt met marketing en communicatie: volgens de anonieme columnist Splinter van SAM, het blad van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), hebben ze een onzinnige functie, oftewel een 'bullshitbaan'. De column deed afgelopen week veel stof opwaaien. Niet of nauwelijks vanwege de inhoud, maar vooral vanwege de reactie die Hans Valkenburg, hoofd van de afdeling Marketing, Communicatie en Voorlichting van de HAN, *boven* de column liet plaatsen. Daarin stelt hij het "volledig oneens" te zijn met de column: je mag niet "anoniem, ongefundeerd afgeven" op het werk van collega's en "bovendien creëert de column op deze anonieme wijze een onveilige werksfeer voor velen op de HAN." Hij geeft het blad "de opdracht te stoppen met het publiceren van anonieme columns". De reacties op de actie van de voorlichter zijn niet mals. "Je macht lekker gebruiken als iets je onwelgevallig is. (...) Ga maar lekker naar het bedrijfsleven ofzo", valt er onder meer te lezen *onder* de column. In dagblad *Trouw* blijkt het college van bestuur van HAN niet gecharmeerd van de ingreep. Een woordvoerder noemt het een eenmansactie die niet ondersteund wordt door het bestuur. "We willen SAM absoluut niet aan banden leggen." De hoofdredacteur hoopt dat dit vastgelegd kan worden in een redactiestatuut, want dat is er nu nog niet. En de columnist: die mag blijven.

Duurder uit het depot

Even snel de fiets parkeren buiten het rek? Vanaf 1 januari 2024 kan dit de eigenaar duur(der) komen te staan. De gemeente Maastricht verhoogt het bedrag om een fiets terug te krijgen uit het depot - waar foutief geparkeerde exemplaren naar verplaatst worden - van 25 naar 50 euro. Dit jaar werden er (tot 23 oktober) al bijna 2200 'foute' rijwielen naar het depot afgevoerd. Hoeveel daarvan zijn van studenten? "Dat is aan de fietsen natuurlijk niet te zien, maar met name op de *hotspots* in de binnenstad hebben we het idee dat het zeker om meer dan de helft gaat", laat Stefan Gybels, bestuurs- en communicatieadviseur van de gemeente, desgevraagd weten. Hoeveel effect de hogere 'boete' daadwerkelijk zal hebben, is nog maar de vraag: bij het lagere bedrag van 25 euro werd slechts 54 procent van de foutgeparkeerde fietsen weer opgehaald, meldt de gemeente. Waarom dan toch de verhoging? "Bij het fietsdepot wordt altijd gevraagd naar de reden waarom deze mensen foutief gestald hebben", aldus Gybels. "De overtreders zeggen regelmatig dat ze op de hoogte zijn van de regels maar het risico, gezien het lage bedrag en de geringe pakkans, gewoon nemen. Vanuit het principe dat de overtreder betaalt én om een duidelijk signaal af te geven, verhogen we het bedrag."

Hartverwarmend

Afgelopen weken struikelden bezoekers van de universiteitsbibliotheek (UB) in de binnenstad en in Randwyck over grote plastic bakken met tweedehands jassen. Waarom stonden die er? Onlangs vond de actie 'Geef een jas, verwarm een hart' plaats, waarbij Limburgse gemeentes en organisaties winterjassen inzamelen voor mensen in armoede. De UB deed dit jaar voor de tweede keer mee. "Net als bij de eerste deelname in 2018 zijn de schenkers vooral medewerkers", vertelt UB-medewerker Alice Maris-van der Hijden, die het initiatief nam om aan de actie deel te nemen. "Als je hier op een studentenkamer komt wonen, neem je normaal gesproken geen tweede winterjas mee." Afgelopen maandagavond maakte de organisator van de actie, de stichting Samen voor Maastricht, bekend dat er in totaal ruim 35 duizend winterjassen zijn gedoneerd in heel Limburg. Hoeveel daarvan er afkomstig zijn uit de UB, weet Maris-van der Hijden niet. "Het gaat om enkele zakken. Dat is mooi, maar het kan zeker beter. Als volgend jaar elke faculteit meedoet, kunnen we nog veel meer mensen blij maken."

Kaleido maakt pas op de plaats

Bijna negen jaar nadat het werd aangekondigd als dé Maastrichtse internationale studentenclub, maakt Kaleido pas op de plaats. Er lag voor de zomer een plan voor het verbeteren van het huidige onderkomen, gebouw Z op Tapijn, maar dat is in de prullenbak beland. Mede door de gestegen bouwkosten werd de renovatie te duur.

“Wat we voor ogen hadden, was financieel allemaal niet haalbaar”, licht projectleider (UM-medewerker) Alan van de Wall toe. “In dat voorstel lag de focus meer op het organiseren van culturele evenementen waar grote investeringen voor nodig waren.” Daar ging dus een streep doorheen, met als gevolg dat er noodgedwongen over een alternatief moest worden nagedacht. “We moesten terug naar de kern, en dat was ook goed. We weten nu beter waar we voor willen staan: een huiskamer voor internationale studenten waar iedereen in- en uit mag lopen, waar kleinschalige sociale activiteiten zoals een *comedy night* of een jamsessie worden georganiseerd, waar een koffietje kan worden gedronken en waar ook andere studentenorganisaties, zoals Alles is Drama en Tuna Femenina, hun repetities, uitvoeringen of vergaderingen kunnen houden. Kaleido als verbinder en organisator.”

Wie terugdenkt aan de eerste berichten over de internationale studentenclub, uit februari 2015, toen de UM een intentieovereenkomst tekende met de gemeente, kreeg toch vooral het idee van een studentenvereniging voor *internationals* waar feestjes, culturele en sociale evenementen zouden worden gehouden. “Door de jaren heen waren er allerlei ideeën en plannen”, zegt Van de Wall, “ze gingen van groot, naar nog groter, naar klein, en weer groter. Maar het was nooit de bedoeling dat Kaleido een club voor feesten en concerten zou worden. Daar heeft Maastricht andere locaties voor.”

Een tijd lang huisde Kaleido in de Timmerfabriek. Daar mochten ze de oude zaal van de Muziekgieterij overnemen. Oud UM-collegevoorzitter Martin Paul, drijvende kracht achter de komst van de studentenclub, juichte een “thuisbasis” voor internationale studenten toe, “een vast honk”, zoals hij het destijds noemde. Maar van die eerste intenties bleef weinig over.

Kaleido moest al vrij snel de Muziekgieterij verlaten. De club zwierf rond in de stad en kreeg uiteindelijk een eigen plek op Tapijn. De gemeente trok zich daarop terug als financiële partner; in een pand van de universiteit gingze niet investeren.

Wie vandaag langs gebouw Z loopt, ziet dat een verbouwing onontkoombaar is. Het is een mistroostig gezicht. Van de Wall: “We werken nu aan een nieuw voorstel (met de nadruk op het

huiskameridee, een plek voor verbinding).” Wil er met Kaleido “meer mogelijk zijn”, een ‘lichte’ renovatie, een evenement in de avond, misschien een enkele keer tot midden in de nacht, met een drankje aan de bar, dan vraagt dat niet alleen om de juiste gemeentelijke vergunningen, maar ook om groen licht van het college van bestuur.

Wendy Degens

Foto: Observant

Kaleido wordt gerund door een vierkoppig studentenbestuur (met daarachter een UM-projectgroep). Het is een vereniging met zo'n vijftig leden; de huiskamer staat voor alle studenten open.

Tweede Kamer verlaagt leenrente ‘pechstudenten’

Een Kamermeerderheid wil dat studenten die onder het leenstelsel vielen minder rente over hun studieschuld gaan betalen. Hoeveel minder is nog niet duidelijk en ook niet per wanneer. Het voorstel om de rente op nul te zetten haalde het niet.

Veel (oud-)studenten waren onaangenaam verrast dat hun leenrente dit jaar van 0 naar 0,46 procent steeg, en volgend jaar naar 2,56 procent. Ze hadden al geen basisbeurs ontvangen en daardoor meer geleend dan eerdere lichtingen studenten, en nu ging de rente ook nog omhoog. Verschillende politieke partijen waren bereid om de zogeheten pechstudenten tegemoet te komen. Kamerlid Pieter Omtzigt

stelde voor om hun rente te verlagen en dit te bekostigen door de belastingkorting voor expats terug te schroeven. Het amendement dat hij indiende, kreeg vorige week vrijdag een Kamermeerderheid.

Wat studenten er precies van gaan merken is nog onduidelijk. De geleidelijke versoering van de expatregeling gaat de schatkist volgens Omtzigt 3 miljoen euro opleveren in 2025, oplopend tot 194 miljoen euro in 2029 en de jaren daarna. Deze opbrengst zal “volledig” worden ingezet om de rente die de pechgeneratie betaalt te verlagen. Maar met hoeveel procent en wanneer staat niet in de wetswijziging.

Een ruime Kamermeerderheid steunde

de motie van GroenLinks die de regering oproept om een pas op de plaats te maken en – in afwachting van een wetswijziging – de rente voor leenstelselstudenten in 2024 te bevriezen op 0,46 procent.

Het amendement van D66 en SP om de rente voor alle leenstelselstudenten op nul procent te zetten, haalde het niet. Voorzitter Demi Janssen van het Interstedelijk Studenten Overleg is daar teleurgesteld over. “Nu is het zaak dat studenten niet in de kou komen te staan en financiële zekerheid krijgen.” De bevroering van de rente moet in elk geval doorgaan, vindt het ISO, ook als daar extra dekking voor nodig is.

HOP

Mijn meneer Germain

“

Nadat Albert Camus de Nobelprijs voor Literatuur won, schreef hij een ontroerende brief aan zijn oud-leerkracht meneer Germain. Die had een rotsvast geloof in het talent van de jonge Camus en daar was de schrijver vele jaren later nog steeds dankbaar om.

Ik zat ooit op een middelbare school die niet bij mij paste. Na lang zeuren thuis kreeg ik de vluchtroute naar een nieuwe school. Daar werd ik niet zomaar toegelaten. Ik moest op gesprek bij de directeur, met het laatste rapport in de hand. ‘Dit is schitterend’, zei die. Hij keek heel anders naar de cijferlijst waarover mij eerder werd gezegd dat ik beter kon. Hij keek met de blik van vertrouwen. Natuurlijk kon ik nog beter, maar ik was diepongelukkig. De nieuwe school kwam met veel troeven: een rotsvast geloof in jonge mensen, internationale uitwisselingen, een schoolparlement en, bovenal, een schoolkrant die volledig door leerlingen in elkaar werd gestoken. De vorige school had enkel een humorloos PR-gazetje dat het schoolbestuur zelf uitgaf. Met de blik van nu – een maatschappij waarin je in klinkende Engelse woorden een blinkend LinkedIn-profiel moet opbouwen – heb ik gigantisch veel geleerd bij die schoolkrant. Skills zoals timemanagement, leadership, een team aansturen, networking. Met de blik van toen heb ik gigantisch veel plezier beleefd in die creatieve speeltuin. Natuurlijk zochten we grenzen op. En gingen we er soms over. Maar dan moesten we ons excuseren en zagen we dat die excuses aanvaard konden worden.

Ik bloeide open. Een tuinier weet: waar je de zaadjes plant, bepaalt of ze tot bloei komen. Schaduwrijk. Volle zon. Je gaat op zoek naar de plek waar de plant wel groeit. Ook scholen zijn maatwerk. Jaren later sprak ik iemand, ook het meer ‘creatieve’ type, die wegwijnde op mijn eerste school en er ook vertrok. Hij biechtte beschaamd op dat hij er ooit graffiti op de muren ging spuiten. Een schelmenstreek als statement. Mijn geliefde school werd hervormd. Een nieuw bestuur trad aan. De schoolkrant moest plaatsmaken voor héél veel branding en PR op sociale media. Mijn meneer Germain overleed in 2008. Maar ik blijf zijn dankbare leerling.

”

Katleen Gabriels is universitair docent Techniefilosofie en opleidingsdirecteur van Digital Society (FASoS)

serie studenten over hun toekomstplannen

“Ver weg, van niets of niemand afhankelijk, dat wil ik”

De Franse Noémie Hautot (22) kwam drie jaar geleden zonder specifieke verwachtingen naar Maastricht. Volgend jaar studeert ze af. En daarna? “Ver weg, geen kinderen, geen verplichtingen. Ik wil gewoon zelfstandig zijn.”

Foto: Ellen Oosterhof

Noémie Hautot, masterstudent Globalisation and Development Studies, zit op de lederen bank in haar kamer dichtbij het Emmaplein, als drinkglas een weckpotje met kraanwater in haar handen, en een glimlach op haar gezicht. De ramen staan wijd open. Achter haar, op een oude platenhoes tegen de muur, danst een man. Het is Herman van Veen, een Nederlandse zanger. “Gevonden bij de kringloop, de plaat heb ik nooit gehoord, ik ken die man ook niet, maar ik vind wel dat het er grappig uitziet. Überhaupt is bijna alles in deze kamer van de kringloop.”

Acht keer

Net als haar kamer lijkt haar leven

vrij chaotisch. In haar kindertijd in Frankrijk wisselde ze acht keer van school. “We zijn vaak verhuisd, in Normandië en later in de buurt van Genève.” Als tiener had ze al plannen om naar het buitenland te gaan, Frankrijk zag ze nooit echt als haar thuis. “Ik vond het deel van Normandië dat ik kende lelijk, het industriële gebied rond Le Havre, en, later, de mensen in de Alpen racistisch en homofob. Ik voelde mij geen deel van de maatschappij.”

De vele verhuizingen maakten het moeilijk om langer durende en dus diepere banden

op te bouwen met mensen. Ze ziet dat nu ook wel een beetje als een probleem. “Op een laatste schooldag zei ik gewoon tegen mijn vrienden ‘Dag, ik zal jullie nooit meer zien!’; we waren niet *close*. Dat doet pijn, zeker, maar ik was het gewend.” Na de middelbare school kon ze dan eindelijk Frankrijk uit. Maar waarnaartoe? “Ik keek op de kaart, ik wilde zo ver mogelijk weg. Vancouver leek mij interessant en vooral *open-minded*. Dus ben ik in mijn eentje naar Canada verhuisd.” Ze had er allerlei baantjes, het beviel haar wel. “Vanwege covid moest ik weer weg.

In deze tweewekelijkse serie worden studenten geïnterviewd over hun toekomstplannen; hun verwachtingen, dilemma's en angsten.

In hoeverre speelt hun verleden een rol, en wat te denken van de grote maatschappelijke problemen, denk aan klimaatverandering, oorlog in Europa maar ook elders, politieke instabiliteit, groeiende armoede, enzovoort.

Toen dacht ik: ‘Studeren, dat lijkt me wel wat.’ Misschien iets over digitalisering leren, dat vond ik een belangrijk onderwerp. Maar niemand uit mijn familie heeft gestudeerd. Ik had geen idee wat een student doet.”

Hoe dan ook ging ze niet terug naar Frankrijk, naar die benauwde wereld daar. En de opleiding moest in ieder geval Engelstalig zijn, dan was ze in twee talen vloeiend. Omdat ze Amsterdam van een tripje kende en leuk vond, leek dat haar een goede bestemming. Maar in Amsterdam was geen plek. In Maastricht, in de bachelor Digital Society, wel. Een probleem? “Ik dacht: dat zal wel op Amsterdam lijken, in Nederland is vast alles hetzelfde”, lacht ze. “Ik was 18 en naïef”.

Geen lange relaties

Dat Maastricht toch een stuk kleiner is dan Amsterdam merkte ze snel, maar ze vond het niet erg: vanwege de lockdown, zat iedereen sowieso alleen op z'n kamer. Ook het studeren was makkelijker dan verwacht. “Vanaf de eerste week vond ik mijn studie heel interessant. De literatuur, het nadenken erover met mijn medestudenten. Maar wat ik later ga doen met mijn studie? Daar dacht ik toen niet over na.” Nu, meer dan drie jaar later, inmiddels bezig met de master, heeft ze nog steeds geen concrete plannen. Wel weet ze zeker: “Ik wil interessant werk. Niet voor privéondernemingen, maar voor een ngo of in de publieke sector, bijvoorbeeld ergens in Latijns-Amerika. Werk gaat voor mij ook over de uitwisseling van culturele kennis, geld is niet het belangrijkste.”

Wat dan wel? “Het ontdekken, het reizen. Dus ook weer weg uit Nederland, want dat lijkt te veel op Frankrijk. En van West-Europa heb ik helemaal genoeg gezien.”

Ze wil naar een ander land, of werelddeel, en geen verplichtingen, niet afhankelijk zijn van iets of iemand. Dat betekent: geen relatie, “mijn ouders zijn gescheiden, ik geloof sowieso niet in levenslange relaties”. Kinderen? Nee, ook niet. Mede, zegt ze, omdat “*the world fucked*” is. Onze geschiedenis is een last die op ons drukt. Wil je dan nog een kind op deze wereld zetten?”

Ze is er ook niet gerust op dat ze het zou kunnen. “Je hebt altijd 50 procent kans een kind goed op te voeren en 50 procent dat het slecht loopt. Dat is gokken.”

Maar ja, erkent ze, zo denkt ze er op dit moment over. “Ik ben echt trots op waar ik ben. En ik wil nu vrijheid. Maar later, als ik 30 ben of zo, wie weet. Misschien is alles dan weer anders, kom ik bijvoorbeeld iemand tegen die al kinderen heeft, ook goed. We gaan het zien.”

Collegevoorzitter wil in gesprek met ScienceGuide over financieel geschil

“In mijn zeven jaar als UM-bestuurder heb ik nog nooit de pers geïntimideerd, ook nu niet”

Het college van bestuur tijdens een U-raadsvergadering met in het midden Rianne Letschert Foto: Joey Roberts

Collegevoorzitter Rianne Letschert benadrukte in de jongste universiteitsraadsvergadering dat de beschuldiging van ScienceGuide dat zij de persvrijheid inperkt, pertinent onjuist is. Ze zei verder in gesprek te willen met het landelijk nieuwsmedium over de door de UM teveel betaalde ‘contributie’ van 50 duizend euro. “We willen een redelijke oplossing.”

Letschert noemde het “verontrustend” dat haar intimidatie van de media wordt verweten. “In mijn zeven jaar als UM-bestuurder heb ik nog nooit de pers geïntimideerd, ook nu niet.” Aanleiding van het conflict tussen de Universiteit Maastricht en ScienceGuide (SG) is een artikel dat het medium afgelopen juli publiceerde over een rechtszaak die een hoogleraar had aange-

spannen tegen de UM. De prof was het niet eens met de beslissing om hem op non-actief te stellen vanwege een ‘persoongericht onderzoek’ naar zijn gedrag en functioneren (de man had onder andere een collega-hoogleraar onterecht beschuldigd van grensoverschrijdend gedrag). Volgens de universiteit had SG in het gepubliceerde verhaal niet duidelijk genoeg gemaakt dat die beschuldiging ongegrond was. “Hier moest snel iets worden rechtgezet. De onjuiste stellingname in het artikel was onnodig beschadigend voor een van onze medewerkers”, aldus de woordvoerder van de UM eerder in *Observant*. Woensdagmiddag 25 oktober, tijdens de U-raadsvergadering, zei Letschert daarover: “Als stafleden zo worden beschadigd, dan komen we onmiddellijk in actie. Vaak nemen andere media artikelen razendsnel over en zijn de gevolgen voor de persoon in kwestie

“Als stafleden zo worden beschadigd, dan komen we onmiddellijk in actie”

niet te overzien. Het gaat ons dan ook niet om het imago van de instelling, maar om het individu. En dus is er door ons gedreigd met een kort geding als de tekst niet werd aangepast.” Maar er was niet alleen onenigheid over een publicatie. Er speelt ook nog een financieel geschil: de UM had tot 2021 een overeenkomst met SG als ‘partner’ (net als enkele andere universiteiten en hogescholen). Daarvoor betaalde ze jaarlijks 25 duizend euro. Een partnerschap houdt in dat er afspraken worden gemaakt over artikelen over thema’s die belangrijk zijn voor Maastricht, zoals internationalisering. Letschert tegen de U-raad: “We hebben toen het contract in 2021 afliep als college van bestuur besloten te stoppen als partner. We willen geen financiële bijdrage leveren aan onderwijsmedia, behalve aan *Observant*.” Door een “stomiteit” heeft de UM echter toch nog

facturen betaald na 2021, vertelde de UM-woordvoerder eerder aan *Observant*. De universiteit heeft SG laten weten dat ze het geld (twee keer 25 duizend euro) terug wil, waarop hoofdredacteur Frans van Heest meldde dat dat wel eens het einde van zijn nieuwswebsite zou kunnen betekenen. Hij zei recent tegen *Observant* dat de terugvordering niet los staat van het journalistieke geschil. Voor de UM zijn het wél twee aparte dossiers. De collegevoorzitter wil nu in gesprek met SG, zei ze tegen de raad. Dat zal niet gaan over een verlenging van het contract, wel wil ze een “redelijke oplossing”. De universiteitsraad waardeert dat het college van bestuur dit punt zelf op de agenda had gezet. Wel vroeg een aantal leden zich af of het niet beter was geweest om eerst te onderhandelen met SG over de tekst. En pas in tweede instantie, als er geen uitzicht is op een compromis, te dreigen met juridische stappen. Die vraag stelde *Observant* ook aan de UM-woordvoerder; was dat dreigen nodig? “Misschien had het ook anders gekund”, antwoordde hij.

interview

Prof. Wim Groot gaf een week les in Kyiv, Oekraïne

“Het salaris van docenten schommelt rond de 120 euro, ze komen totaal niet rond”

Normaal is het 2,5 uur vliegen, maar deze keer duurde de reis van Nederland naar Kyiv negentien uur. De oorlog in Oekraïne is (even) geen voorpaginanieuws meer nu er tussen Hamas en Israël een heftige strijd woedt. Maar dat weerhield Wim Groot, hoogleraar gezondheidseconomie en hoogleraar evidence based education, er niet van om onlangs een week aan de universiteit van Kyiv les te geven.

Tekst Riki Janssen Foto's Shutterstock/archief Wim Groot

Onlangs spuide Wim Groot in een *Observant*-column zijn ongenoegen over zijn alma mater, de Universiteit van Amsterdam, waaraan hij wel eens geld doneert. De UvA heeft het collegegeld voor Oekraïense vluchtelingstudenten per 1 september 2023 drastisch verhoogd, dit in tegenstelling tot onder andere de Universiteit Maastricht. Eerstejaars betalen er nu niet meer het 'normale' collegegeld van 2314 euro, maar het instellingscollegegeld dat op kan lopen tot wel vijftien-duizend euro. En dat in een tijd, zo betoogde Groot, dat Oekraïense

wetenschappers door de Russische invasie steeds meer in een isolement belanden - buitenlandse onderzoekers zijn huiverig om naar hen af te reizen - en zij vaak maar moeilijk aan onderzoek toekomen. Niet alleen door stroomuitval of luchtalarm, maar ook door de psychische belasting die een leven in oorlogstijd met zich meebrengt. Boos liet hij zijn lezers weten: "Aan deze principeloze en louter op geldbeluste universiteit wil ik nooit meer geld geven." Maar ook: "Ik reis de komende maand naar Kyiv om een paar colleges te geven."

“O, mijn god”

Nee, hij was niet bang toen hij in Polen de trein naar Oekraïne nam. "Maar toen mijn medepassagier zei dat ze me moedig vond omdat ik naar Kyiv afreisde, dacht ik wel even: O, mijn god." Hij heeft zich niet onveilig gevoeld. "De stad wordt goed verdedigd, in Charkiv of Odessa is de dreiging veel groter." De oorlog is in de hoofdstad niet echt zichtbaar, legt hij uit. Behalve dan op het Maidanplein waar de op de Russen buitgemaakte tanks en ander materieel staan uitgesteld. "En natuurlijk de wand met foto's van gesneuvelde." Verder

komen in elk gesprek de zorgen over de komende winter aan de orde: zal er net als vorig jaar op gezette tijden geen electriciteit beschikbaar zijn, hoe zit het met internet, blijft dat in de lucht, en hoe staat het met de verwarming? "Wat mij in die gesprekken opviel is het vertrouwen in het leger. In het Westen bestaat twijfel of het de Oekraïeners zal lukken om de Russen te verslaan. Komt er een doorbraak? Slaagt het offensief? Als ik dat aankaartte toonden mijn gesprekspartners zich standvastig en overtuigd: we gaan winnen, verliezen is geen optie want dan wordt het hele land een groot Boetsja."

Zestien gesneuveld aan het front

Tijdens de opening van het academisch jaar van de National University of Kyiv-Mohyla Academy, half oktober, stond men stil bij de zestien omgekomen studenten en stafleden. Gesneuveld aan het front. Ook het 'gewone' universitaire leven is niet meer zoals voorheen, weet Groot. Het aantal studenten dat naar een college kan komen, is beperkt (net zoveel als er plaatsen in de schuilkelder zijn), het onderwijs is deels online omdat een aantal docenten naar het buitenland is gevlucht, en buitenlandse studenten (een inkomstenbron) zijn geheel afwezig. En dan is er nog de economie die sinds 2022 enorme klappen heeft gekregen waardoor de overheid op alles bezuinigt, behalve op defensie, daar stijgen de uitgaven juist flink. "Het salaris van docenten is enorm gezakt. Nu schommelt het rond de 120 euro, voor de oorlog was het al geen vetpot en kreeg men tussen de 500 en 600 euro. Een gemiddelde lunch in een café of restaurant kost zo'n vijftien euro, dan weet je dat ze niet kunnen rondkomen. Mensen hebben daarom vaak een tweede of zelfs derde baan om het hoofd boven water te houden. Dat alles heeft gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs. Het was al minder dan bij ons, maar nu zie je het niveau verder zakken."

Steentje bijdragen

Des te belangrijker is het dat buitenlandse wetenschappers hun steentje bijdragen, vindt Groot, bijvoorbeeld door gastcolleges en samenwerking op het gebied van onderzoek. Zelfs kwam hij twintig jaar geleden voor het eerst in Oekraïne voor het opzetten van een master Health Care Management. "Ik deed dat samen met onder anderen mijn Maastrichtse collega's Henk van Berkel en Tom Kuipers. Wij hebben Maastrichts onderwijsmateriaal aangepast

aan de lokale situatie. Het geld kwam van de George Soros Foundation die universiteiten uit West- en Oost-Europa met elkaar in contact wilde brengen."

In 2004 kreeg hij een eredoctoraat van de Kyivse universiteit en inmiddels zijn een aantal Oekraïeners bij hem gepromoveerd of gaan promoveren, doet hij onderzoek met bijvoorbeeld collega's uit Ternopil en Charkiv, en werkt hij met subsidie van het Zwitserse Agency for Development and Cooperation (Medical Education Development Project: geld voor hervorming van het medisch onderwijs én onderzoek in Oekraïne) onder andere aan het updaten van de module Health Economics van het inmiddels twintig jaar oude mastercurriculum. "Ik heb een aantal video-colleges opgenomen, er zijn online Q&A-sessies, maar ik wilde de eerste colleges bij de start van het nieuwe academisch jaar live geven." Daarnaast organiseerde hij in het kader van de hervorming van het medisch onderwijs afgelopen zomer een studiereis voor medische opleiders naar Maastricht.

Europese Unie

Wat het gezamenlijke onderzoek naar onder andere de communicatievaardigheden van medische studenten betreft: dat vordert heel langzaam, zegt Groot. "Ze hebben teveel andere zaken aan hun hoofd." Maar zijn collega's stellen het contact op prijs, "het geeft hen het gevoel dat het 'gewone' academische leven toch nog doorgaat. Ze zouden erg geholpen zijn als we onze kennis willen delen over onderwijs en onderzoek. Niet alleen in mijn vakgebied, maar in alle wetenschapsgebieden. Nu, maar vooral straks als de oorlog voorbij is en ze hun ambitie om aan te sluiten bij de Europese Unie willen waarmaken. Het onderwijsniveau zal omhoog moeten en ook op organisatorisch gebied is onze kennis nuttig. Los daarvan is materiële hulp welkom, denk aan alle zaken die wij niet meer nodig hebben: van bureaustoelen tot medische apparatuur tot onderwijsmateriaal. Bij hen is bijna alles oud en versleten."

Handjevol

Hij is niet de enige UM'er die banden heeft met Oekraïne, maar het gaat voor zover hij weet om een handjevol mensen. Wie zich niet laat afschrikken door de lange reis en het gevaar voor lief neemt ("er is enig risico, het is niet echt groot maar je kunt het niet uitsluiten"), kan zich melden bij Wim Groot.

Afscheidsrede hoogleraar Richard Koopmans

Waarom arts-assistenten chronisch ontevreden zijn

Gedemotiveerde arts-assistenten, en een nijpend tekort aan huisartsen en specialisten buiten de randstad. Aan de opleiding tot medisch specialist schort een hoop, zegt de scheidende hoogleraar en opleider Richard Koopmans. “Maar de oplossingen zijn onbespreekbaar.”

Tekst Maurice Timmermans

Foto archief Richard Koopmans Illustratie Simone Golob

“Het is eigenlijk onbestaanbaar dat we dit laten gebeuren”, zegt Richard Koopmans, als hij aan het eind van het interview de balans opmaakt. “Een somber verhaal, niet? Ik denk weleens: heb ik er zelf wel genoeg aan gedaan?”

Koopmans was sinds 2005 hoogleraar algemene interne geneeskunde én opleider in de regio Zuid-Nederland, en dus verantwoordelijk voor de inhoud van de opleiding tot medisch specialist en voor de begeleiding van deze arts-assistenten. Onlangs nam hij afscheid van de UM met een rede over de weeffouten in die opleiding, en de problemen die daaruit voortvloeien. Arts-assistenten zijn chronisch ontevreden, zegt Koopmans. In elk evaluatierapport is het raak en klagen ze over slechte begeleiding, de vele overuren, hoge werkdruk en de beperkte vrijheid om hun tijd zelf in te delen.

“Burnout, demotivatie en cynisme komen steeds vaker voor en sinds een jaar of vijf valt me op dat er altijd wel een paar artsen halverwege de opleiding afhaken. Uit jaarlijkse, landelijke enquêtes blijkt dat een kwart - tweederde is vrouw - overweegt om te stoppen.”

Speelbal

Een arts-assistent – of aios: arts in opleiding tot specialist - leert en werkt tegelijkertijd, en mag zich na zes jaar medisch specialist noemen, zoals neuroloog, chirurg of longarts. Deze opleiding vindt plaats in tachtig ziekenhuizen in Nederland, waar ze meedraaien in de dagelijkse routine en soms trainingen volgen of stages lopen. Academische ziekenhuizen hebben er meer dan streekziekenhuizen; het MUMC heeft er 350. Landelijk zijn het er in totaal tienduizend.

Ze zijn in opleiding maar feitelijk houden deze aiossen in de avonden, weekenden en nachten de tent draaiende. Ze vangen patiënten op, schrijven medicatie voor

en handelen complicaties af. Deze diensten slokken echter zoveel tijd op, dat het leren er soms bij inschiet. Koopmans: “De bedrijfsvoering in het ziekenhuis gaat altijd voor. En als er twee ergens uitvallen, moeten de anderen het opvangen. Ze voelen zich een speelbal in de bedrijfsvoering en klagen vaak over weinig autonomie. Terecht.”

Nationale Ombudsman

Ziekenhuizen kunnen niet zonder hen, ook financieel niet: voor elke

aios krijgt een ziekenhuis 144 duizend euro van de overheid. “Dat gaat lang niet allemaal naar de opleiding, maar daar worden gaten in de begroting mee gedicht. Behalve een goedkope arbeidskracht is een aios een zak met geld. Ik heb eens geprobeerd om deze jonge artsen van het ene ziekenhuis naar het andere over te hevelen, vanwege de diversiteit, maar de raad van bestuur ging er meteen voor liggen.”

Wordt de kwaliteit van die opleidingen dan niet geëvalueerd? Jazeker, er zijn audits en visitaties, maar

die gebeuren door de medische beroepsgroep. De slager keurt zijn eigen vlees. De Nationale Ombudsman heeft de valkuilen in 2021 uitstekend benoemd, zegt Koopmans. “Een daarvan is dat aiossen voorzichtig zijn met hun kritiek, omdat ze afhankelijk zijn van de zittende specialisten en bestuurders voor een latere baan.”

Alkmaar

Koopmans ziet twee oplossingen, al zijn die voorsnog onbespreekbaar in de medische wereld. De eerste:

verdeel ze anders over de ziekenhuizen. “Het ene ziekenhuis krijgt er nu meer dan het andere, wat deels historisch zo is gegroeid. Dat moet anders. Laat een commissie van aiossen, ziekenhuispersoneel en onafhankelijke derden het aantal jonge dokters toewijzen op grond van de kwaliteit van de opleiding in dat ziekenhuis, van de hoeveelheid autonomie in het werk, de overuren. Zo creëer je een stimulans voor ziekenhuizen om hen tegemoet te komen.”

De tweede onbespreekbare oplossing heeft betrekking op de duur van de opleiding die, inclusief de studie, al gauw vijftien jaar bestrijkt. “Daarna ben je halverwege de dertig, heb je kinderen en ben je niet meer mobiel. Een baan in Alkmaar, in het begin vaak voor een paar dagen, is dan niet aantrekkelijk, als je in Maastricht woont.”

Daarom stelt Koopmans voor de opleiding tot specialist te verkorten tot drie jaar en zoveel mogelijk aiossen op dat moment een baan aan te bieden in datzelfde ziekenhuis. Op die manier behoud je specialisten voor de regio en voorkom je dat de tekorten aan specialisten en huisartsen verder oplopen.”

Superspecialisten

Het halveren van de opleiding heeft nog een voordeel. “In de eerste drie jaar doen ze binnen het specialisme vooral algemene kennis en vaardigheden op. In de tweede helft wordt het nog specialistischer. Maar uit alle rapporten blijkt: we zitten in Nederland niet te springen om nog meer superspecialisten, maar vooral om artsen die de veelvoorkomende aandoeningen behandelen en de gangbare operaties kunnen doen.” Maar bij een verkorte opleiding zullen ziekenhuizen minder geld krijgen per aios. “En daarom is dit plan voorsnog ook onbespreekbaar. Al zullen de problemen onderwerp van discussie blijven.”

reportage

“Gaelic Football is deel van mijn identiteit”

Maastricht Gaels Foto: Joey Roberts

“Dames, snel een rondje rennen. Eigenlijk moeten jullie er eentje extra lopen”, grijnst trainer Tony Bass tegen een groepje laatkomers. De rest is al samen met de heren begonnen aan de warming up.

Gaelic Football

Gaelic Games (of in het Iers: *na cluichí Gaelacha*) is een verzamelnaam van verschillende sporten die zijn ontstaan in Ierland. Hurling (voor dames: Camogie) en football zijn de twee smaken. Beide sporten zijn niet voor één gat te vangen. Hurling heeft nog het meeste weg van hockey door het gebruik van houten sticks en een bal. Deze bal rolt echter niet alleen over de grond, maar vliegt ook door de lucht en mag zelfs worden gevangen en gebalanceerd op de stick. Football daarentegen lijkt op een mengelmoes van handbal, basketbal en voetbal, een speler mag de bal

vangen, vasthouden, ermee stuiten, ‘solo-en’, overgooien of een schop geven. Waar een potje hurling beter geschikt is op grote vlakke velden, kan football ook makkelijk gespeeld worden op voetbal- of rugbyvelden. Football is dan ook in heel Ierland populair. In Europa zijn er maar twee officiële velden: in Rennes en in Maastricht. Studentensportvereniging Maastricht Gaels heeft dan ook beide sporten in huis, maar er staat een footballtoernooi op de agenda, dus daar wordt vandaag voor getraind.

Gebeuk

Het is een grote groep, zo’n veertig mensen, waarbij het vrouwelijke aandeel verrassend genoeg vrijwel even groot is als het mannelijke. De sport is namelijk niet voor watjes. De voertaal is Engels en hier en daar is ook een Iers accent te bespeuren. Qua nationaliteiten is

er van alles wat: Australiërs, Aziaten, Duitsers, en zelfs een (halve) Nederlander: Damian Hopley heeft een Engelse vader en een Nederlandse moeder en is zelf geboren en getogen in Den Haag. Een jaar geleden verhuisde hij naar Maastricht voor zijn studie. Tijdens de Inkom ontdekte hij Gaelic Games. Na de eerste training was hij verkocht: “Het is een interessant spel en ik voelde me gelijk welkom. Iedereen kan meedoen, of je nu ervaren bent of niet. En de ervaren spelers helpen de beginners graag.” Ondertussen wordt er flink op los gebeukt bij de heren. Het schijnt onderdeel van het spel te zijn. Komt daar dan nooit onenigheid van? “Nee”, antwoordt Hopley. “Als de wedstrijd voorbij is, schud je elkaar de hand en drink je samen een biertje.”

Identiteit

Wanneer aan de dames gevraagd wordt wie de meest ervaren speler is, schreeuwen ze in koor: “Kira.” Ietwat blozend komt ze aangelopen. Kira McDonnell is geboren en getogen in Belfast. Gaelic football is er met de paplepel ingegoten. “Voor mij is het een deel van mijn identiteit. Mijn hele familie doet het.” Toch is dat niet voor alle Ieren het geval. Zelfs binnen Belfast is er een verdeling. “Ik kom uit het westen van de stad, waar de sport heel populair is, maar er zijn hier mensen uit het oosten die het nog nooit gedaan hadden”, vertelt ze. Dat komt, voegt trainer Tony Bass later toe, omdat de oostkant van de stad overwegend protestants is en men daar niets moet hebben van iets wat zo sterk met het katholieke (en

republikeinse) volksdeel is verbonden. Zelf speelt McDonnell nog steeds voor haar team in Belfast, maar het seizoen daar is net afgelopen. Dat komt haar wel goed uit; hier begint het juist en nu ze een jaar in Maastricht is voor haar studie, kan ze hier meespelen. Ergert ze zich dan niet aan het lagere niveau? “Vroeger speelde ik competitief, maar dat bedierf het plezier. Voor mij is de teamspirit het belangrijkste en ik breng nieuwelingen graag wat bij. Ik waardeer het juist enorm dat mensen geïnteresseerd zijn in de Ierse cultuur.”

Maastricht Gaels

Het idee ontstond, geheel in stijl, in een Ierse pub in Maastricht. Wat ooit begon als een burgerclubje van een aantal Ieren, waaronder Tony Bass, is intussen uitgegroeid tot een studentensportvereniging. Aanvankelijk werd er alleen gaelic football gespeeld, maar later kwam daar hurling bij. Vroeger was Bass behoorlijk competitief ingesteld, zegt hij, tegenwoordig vindt hij het sociale aspect belangrijker. Hij heeft vriendschappen zien ontstaan en liefdes zien opbloeien. “Er komen hoogstwaarschijnlijk binnenkort zelfs twee verlovings aan”, vertelt hij met een knipoog.

Lotte van de Loo

In deze serie zet Observant de schijnwerpers op bijzondere studentensportverenigingen

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN-ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP [OBSERVANTONLINE.NL](https://www.observantonline.nl)

paartjes

Voor hetzelfde geld staan de paartjes iedere week ook op internet: www.observantonline.nl

Gezocht een student die eenmaal per week gedurende drie uur ons huis wil schoonmaken tegen een aantrekkelijk uurloon. In Maastricht
06 464 84 165

t.h. landelijk gelegen
Appartement/3kamers, voor bepaalde tijd, gemeubileerd. 750,-excl.gas. 8km van Maastricht in het Heuvelland.
Tel. 0629050401

Paartjes

Lever uw paartjes-advertentie digitaal in, zie www.observantonline.nl Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paartjes verschijnen de donderdag daarop in de krant. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de Paartjes en behoudt zich het recht voor om zonder opgaaf van reden Paartjes te weigeren.

ieder al NOW

GRATIS

23 nov

19.00 - 21.30 uur

Gespreksdiner over
jouw superkracht:
dankbaarheid!

Waarom is dankbaarheid een superkracht? Hoe werkt dat? Wat kun je ermee? En kun je het leren? Meld je aan en ontdek het samen met je tafelgenoten tijdens dit gezellige (gratis) diner!

Praktische info

Je krijgt: een driegangen-diner inclusief drankjes.

Locatie

Tapijn, Tapijnkazerne 20,
Maastricht

Meer informatie en aanmelden?
Ga naar [iederallnow.nl](https://www.iederallnow.nl)

